

Zálesí

Čtvrtletník pro kulturu, sport,
historii a společenský život

ročník 62, podzim 2025, zdarma



Z DARŮ PODZIMU

KAMENY ZMIZELÝCH

PŘÍRODOVĚDNÉ
BĚDÁNÍČKO

NOVÁ NÁRODOPISNÁ
EXPOZICE

ZÁVODNÍ RYBOLOV



TÉMA NA PODZIM 3

Oslavujeme hojnost a bohatství přírody

SLAVÍME A PŘIPOMÍNÁME SI 5

Josef Gočár a jeho humpolecká stopa

KULTURA ŽIJE

Mládí Humpolec 6

Kulturní lahůdky 8

Z KNIHOVNY

Červenec v knihovně 9

Vzpomínáme: Libuše Pamětnická 9

Na co se těšíme 10

Tipy na čtení 10

Z MUZEA 11

Nová národopisná expozice

Z HUMPOLECKÝCH KRONIK 13

Proměny národopisných expozic

HISTORIE ZNÁMÁ I NEZNÁMÁ 14

Dům U Ryšavých

STŘÍPKY Z HISTORIE 15

Uctění památky rodiny Maršíkových

OSOBNOSTI 17

Josef Kopáč, Antonín Tomíček

POVÍDKA PRO ZÁLESÍ 18

Zuzana Holčíková: Ona (úryvek)

PŘÍRODOVĚDNÉ BÁDÁNÍČKO 19

Tvoříme si kousek vlastního světa

SPORT 20

Pavel Moravec a kouzlo závodního rybolovu

HRAJEME SI 23

Soutěžní kvíz se Šupinkou

Oslavujme hojnost a bohatství přírody

Podzim je obdobím, kdy příroda velkoryse rozdává své dary. Je to čas výlovů rybníků, které kromě dobrodružné podívané nabízí i rybí pochoutky a nezaměnitelnou vůni, stejně jako čas vycházek do lesů s košíkem v ruce a očekáváním, zda „rostou, nebo nerostou“. Milovníci dobrého jídla a posezení s rodinou či přáteli se zase určitě nemohou dočkat svatého Martina a s ním spojené svatomartinské husy, svatomartinského vína nebo svatomartinských rohlíčků. Přichází zkrátka období plné hojnosti, kdy člověk ze svých zahrádek doslava sklízí to, co zasel, a zároveň má možnost užívat si dalších bohatství, které příroda před zimním spánkem přichystala. Řada tradic a zvyklostí se dochovala, třeba i v různých obměnách, až do dnešních dnů a stále mají v našich životech své místo. Stačí jen alespoň na chvíli zpomalit a všimnout si svého okolí.

Například humpolecké rybáře, pod hlavičkou Českého rybářského svazu, místní organizace Humpolec, čeká na podzim něco mezi 20 až 25 výlovy. „Řekl bych, že mezi lidmi je nejpopulárnější výlov rybníku Cihelna v Humpolci. Bývá obvykle první sobotu v listopadu, nicméně přesný termín bude ještě včas zveřejněn,“ uvedl předseda humpolecké místní organizace Jaromír Slavík.

Ryby táhnou ven

Podzimní výlovy rybníků jsou jednak nezbytnou praktickou činností, ale jednak i společenskou událostí pro rybáře a atraktivní podívanou pro laiky. Na jedné straně se díky nim v rybnících udržuje rovnováha, aby se omezil přebytek ryb, na straně druhé si lidé obvykle vychutnávají rybí dobroty, často si odnáší čerstvé ryby domů a užívají si společné chvíle v přírodě.

Není od věci zmínit také to, že rybolov v té nejmladší generaci stále patří mezi velmi oblíbené volnočasové aktivity, navzdory stále početnějším lákadlům jednadvacátého století. Alespoň v Humpolci, kde i v letošním školním roce bude pod hlavičkou místní organizace ve spolupráci se Základní školou Humpolec, Hradská fungovat rybářský kroužek. Jeho náplní je jak výuka teoretických znalostí, tak hlavně i praktických dovedností při sestavování udic, rybolovné technice, krmení i vlastním rybolovu. Ti nejlepší se pak mohou zúčastnit různých rybářských závodů a soutěží. Více informací je uvedeno na webových stránkách humpoleckých rybářů.

Vynikající opěnka měnlivá

Velkou vášní, a to nejen na Vysočině, je houbaření. Ne nadarmo se říká, že co Čech, to houbař. A právě na podzim je

houbařská sezona v plném proudu. „Roste největší množství hříbovitých hub, které lidé sbírají nejčastěji,“ uvedl mykolog Jaroslav Kadlec. Zároveň ale připomněl, že houbař může objevit poklady i mimo hlavní sezonu, třeba v zimě pod sněhem. Podle něj se teprve nyní ukáže, jak úspěšná letošní hlavní sezona bude. „Jaro bylo pro houby příznivé, pak přišla vedra v červnu a během letních prázdnin bylo opět deštivěji, což houbám svědčí,“ dodal.

A jakou méně známou houbu by doporučil vyzkoušet v kuchyni? „Opěnku měnlivou. Roste v trsech, sbírají se hlavně kloboučky, protože nožičky bývají tužší, a má výraznou, kořeněnou vůni. Je skvělá třeba pod pečené kuře,“ poradil Kadlec. Zároveň je ale dobré upozornit, že pro začátečníky je vhodné poznávat ji s mykologem, protože na podzim se může snadno splést s některými špičatkami. Její klíčové znaky i vůně ale záměnu usnadňují odhalit.

Podobně jako rybolov tak i houbaření patří ke stále oblíbeným zájmům, kterým propadají nejen dospělí, ale i děti. Například ve Světlé nad Sázavou právě Jaroslav Kadlec pořádá oblíbené přednášky a vycházky do přírody, a to pro všechny generace.



Svatomartinské tradice

Traduje se, že když měl být svatý Martin vysvěcen biskupem ve francouzském Tours, ovládla ho vrozená skromnost a raději se ukryl v husinci. Jenže husy ho svým kejháním prozradily, a tak skončily na pekáči. Někdo zase věří v to, že kejhání hus rušilo svatého Martina při kázání, takže byly potrestané tím, že se z nich stala hlavní pochoutka svatomartinské tabule. Ať už je to tak, či tak, pečená husa bývá 11. listopadu velice dobrým



důvodem k tomu sejít se s rodinou nebo přáteli u slavnostního stolu. Mnohdy na něm nechybí ani svatomartinské víno nebo svatomartinské pečivo – zejména svatomartinské rohlíčky.

Svatý Martin, kterého si připomínáme právě 11. listopadu, je tradičně spojován s koncem zemědělského roku a začátkem zimy. V té době byly husy dostatečně vykrmené, takže končily na jídelních stolech u společného hodování a oslav hojnosti.

Ve stejném období je také už po sklizni hroznů a víno, které zrál jen několik dnů, se slavnostně ochutnává jako první mladé víno nové sezony. Tato tradice opět podtrhuje spojení člověka s cyklem přírody: nejdříve sklizeň, poté zpracování, nakonec oslava. Svátý Martin je totiž považován mimo jiné i za patrona vinařů: traduje se, že ve Francii zasadil zázračnou vinnou révu, která rodila velmi kvalitní hrozny.

Svatomartinské tradice slaví i v dalších evropských zemích, vždy však s ohledem na místní legendy a kulturní zvyklosti. Co je ale společné: oslava hojnosti a darů přírody, oslava sklizně a připomínka cykličnosti přírody a života člověka v ní.

Dalo by se tvrdit, že i u nás je svatomartinské období vyhledávanou dobou ke společnému posezení. Lidé se těší na husí hody, připijí si sklenkami svatomartinského vína, pochutnávají si na sladkém pečivu. Nedaleko Humpolce je husí Farma Kalhov, kde se na tomto místě chované husy využívají v tamní restauraci, která po skončení svatební sezony nabízí víkend s husím meníčkem. Každý rok jej trochu obměňuje,



Další ročník úspěšného Humpoleckého vinobraní se uskuteční v sobotu 6. září. Přijďte se rozloučit s létem a přivítat podzim do parku Stromovka.

a jak zhodnotila majitelka farmy Tamara Sopková, stále znamenávají velký zájem. „Nabízíme i prostory pro školení firem a stává se, že i pro ně jsou vítaným občerstvením husí speciality, zejména na podzim,“ podotkla.

Aneta Slavíková

Čtenářský houbový recept

Čtenáři se s námi podělili o své úlovky – během léta posílali fotografie nejrozumnějších druhů hub i vyzkoušené rodinné recepty. Jeden z nich nás zaujal natolik, že se o něj rádi podělíme i s vámi:

Paštika z hub

- 1 kg hub
- ½ kg cibule
- ½ kg paprik
- ½ kg sádla (raději méně podle chuti)
- 1 feferonka (nemusí být)
- 1 lžíce vegety
- sůl, pepř dle chuti
- 3 vejce

Houby, cibuli a papriky nakrájíme, přidáme sádlo a podusíme. Dochutíme solí, pepřem, vegetou, případně feferonkou pro pikantnost. Na závěr vmícháme tři vejce, dobře promícháme, plníme do sklenic a sterilujeme po dobu jedné hodiny.

Výsledkem je skvělá pomazánka na chleba – výborná teplá i studená.

Máte i vy oblíbený houbový recept? Pošlete nám ho na knihovna@infohumpolec.cz, rádi ho zveřejníme a podělíme se s ostatními.

Josef Gočár (1880–1945) a jeho humpolecká stopa

Josef Gočár, jehož osmdesáté výročí od úmrtí si letos připomínáme, patří bezesporu k nejvýznamnějším postavám české architektury první poloviny 20. století. Jeho životní cesty ho zavedly i do Humpolce.

Narodil se 13. března 1880 v Semíně u Přelouče. Po absolvování reálky studoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze u Jana Kotěry, zakladatele moderní české architektury. Právě Kotěra měl na Gočára zásadní vliv – nejen estetický, ale i konceptní, zejména v oblasti urbanismu a vztahu architektury k prostoru města.

Gočár patřil spolu s Pavlem Janákem a Josefem Chocholem k autorům unikátního fenoménu českého kubistického stavitelství. Mezi jeho slavné kubistické stavby patří dům U Černé Matky Boží v Praze. V meziválečném období se přiklonil k rondokubismu (například Legiobanka v Praze) a později k funkcionalismu. Výrazně zasáhl do urbanistické výstavby Hradce Králové, který se díky jeho práci a práci Kotěrova žáka Františka Ulricha stal symbolem moderního českého města. Funkcionalistické projekty jako lázeňské domy v Lázních Bohdaneč, sbor Církve československé v Hradci Králové nebo právě Medova vila v Humpolci potvrzují jeho architektonickou zralost a důraz na soulad formy a funkce.

Do Humpolce přivedl Josefa Gočára Otakar Med (1901–1996), který byl nadšený jeho prací a návštěvou funkcionalistické kolonie Baba v Praze, proto si u Gočára objednal návrh rodinné vily. Na její realizaci se podíleli i Gočárovi studenti Vladimír Maršál a Josef Mach, kteří později působili



jako samostatní architekti. Během výstavby vily se Gočár s Otakarem Medem spřátelil a později často do Humpolce zajížděl za rodinou na návštěvu. Jako architekt se Gočár do Humpolce znovu vrátil v roce 1937, kdy dostal za úkol urbanisticky řešit prostor Tyršova náměstí. Součástí návrhu bylo i umístění pomníku T. G. Masaryka, jehož autorem byl sochař Vincenc Makovský.

V následujících letech Gočár svou vizi města dále rozvíjel. V roce 1939 připravil urbanistickou studii pro okolí nového poštovního úřadu na Havlíčkově náměstí a současně navrhl i zásadní regulační plány Dolního (dříve Palackého) a Horního (dříve Riegrova) náměstí. Jeho ambice směřovaly k tomu proměnit historické centrum Humpolce ve funkcionalistické městské jádro – s třípodlažní zástavbou, pásovými okny a důrazem na puristické linie. Dochovala se i skica s návrhem bloku kolem kostela sv. Mikuláše, která ukazuje odvahu a vizionářství autora.

Gočár se dále podílel na vzniku rodinné hrobky Václava Chalupy, tchána Otakara Medy. Sám Med byl ale v období války zatčen pro svou spolupráci s odbojem a odvezen do koncentračního tábora. Ač tyto strasti přežil, nebylo jim páno se opět setkávat, neboť Josef Gočár zemřel 10. září 1945 v Jičíně.

Pokud si chcete prohlédnout Gočárovy další práce, můžete zalistovat například v diplomové práci Ilony Matysové s titulem Vily a rodinné domy Josefa Gočára, v knize o humpolecké architektuře Dana Mertvy nebo využít komentované prohlídky Natálie Brzoňové přímo v Medově vile.

Zdeněk Škrabánek



Odhalení sochy T. G. Masaryka v Humpolci v roce 1937 (druhý zprava J. Gočár, vpravo V. Makovský)

Mládí Humpolec: Podpora mladých talentů s tradicí

Soutěž Mládí Humpolec o nejvšestrannějšího žáka a studenta města. Garant Rodinný pivovar Bernard, a. s., vznikla v roce 2001 jako společná iniciativa Rodinného pivovaru Bernard a města Humpolec. Jejím hlavním organizátorem se v průběhu let stalo Městské kulturní a informační středisko v Humpolci.

Soutěž je určena žákům ZŠ Hálkova, ZŠ Hradská a studentům středoškolských institucí ve městě – Gymnázia dr. Aleše Hrdličky, České zemědělské akademie, Střední školy informatiky a cestovního ruchu SČMSD a také talentovaným umělcům ze ZUŠ Gustava Mahlera. Probíhá vždy od září do června, výsledky se slavnostně vyhláší zpravidla v listopadu následujícího školního roku. Letos se vyhlášení bude konat ve čtvrtek 6. listopadu od 18 hodin na divadelní scéně kina.

V letošním roce se k slavnostnímu večeru přidá ještě jedna významná událost. Jednou za čtyři roky totiž město Humpolec společně s Českou společností antropologickou vyhláší soutěž s názvem **Cena dr. Aleše Hrdličky**. Do této soutěže mohou být přihlášeny dizertační práce absolventů doktorandského studia s antropologickou tematikou. Laureáti Ceny dr. Aleše Hrdličky budou vyhlášeni právě během letošního Mládí.

Smysl soutěže

Dlouhodobým cílem soutěže Mládí Humpolec je rozvoj vzdělanosti ve městě a podpora talentovaných žáků a studentů města Humpolce při jejich studiu na základních a středních školách a na odborných učilištích. Cílem soutěže je motivovat a odměňovat žáky i studenty za jejich dlouhodobou snahu, vědomosti, talenty a zapojení do různých oblastí, nicméně



Absolutní vítězce 22. ročníku Magdaléně Křížové předává cenu PR manažer Rodinného pivovaru Bernard Zdeněk Mikulášek

neomezovat se jen na akademické výsledky. V průběhu téměř čtvrt století, kdy se soutěž koná, se podmínky hodnocení i soutěžní kategorie měnily v návaznosti na požadavky a potřeby zapojených škol tak, aby byly co nejspravedlivěji oceněny výjimečné talenty a počiny. Žáci a studenti se v rámci soutěže hodnotí komplexně, včetně uměleckých a sportovních výkonů, a dokonce i mimoškolní činnosti. Jednotlivé školy mají totiž každoročně možnost nominovat své žáky i v rámci kategorie **Mimořádný počín**. Tato cena byla novinkou 20. ročníku a věnovalo ji město Humpolec za počín, který nesouvisí se školními výsledky, ale je svým způsobem a zaměřením mimořádný. Jako první cenu obdržel Jáchym Jakoubek, který vytvořil krátký animovaný film s názvem „A jéje,... Umělá intelligence!“ a získal za něj 1. místo ve studentské filmové soutěži Pardubický kraťas. Úspěch to byl o to větší, že soutěž byla vypsaná pro žáky vyššího stupně ZŠ a pro studenty středních škol a v době, kdy Jáchym film tvořil, byl teprve žákem prvního stupně ZŠ Hradská. Další nositelkou tohoto ocenění se stala loni studentka gymnázia Veronika Zukalová, která se zúčastnila technologické znalostní cesty na Taiwan pro nejaktivnější studenty z Kraje Vysočina. Od roku 2004 se vyhláší vždy také **absolutní vítěz** daného ročníku soutěže, kterého vybírá z nominovaných porota složená ze zástupců zúčastněných škol a organizátorů.

Bez partnerů by to nešlo

Ocenění žáci a studenti nezískávají během slavnostního večera „jen“ zasloužené uznání a diplom. Rodinný pivovar Bernard, který stál u zrodu soutěže, podporuje každý ročník částkou 20 000 korun, přičemž polovinu věnuje na cenu absolutnímu vítězi. Ani ostatní talentovaní žáci a studenti ovšem



Veronika Zukalová přebírá cenu od místostarosty Martina Hendrycha a zástupkyně ředitele Kamilly Zachové



Výherci kategorie Speciální ocenění, která se stala novinkou 22. ročníku soutěže

nepřijdou zkrátka. Díky štědré podpoře dalších místních firem a podnikatelů se například loni rozdaly mezi crème de la crème humpoleckých škol ceny ve výši více než 100 000 korun.

Významné momenty posledních ročníků

Jubilejní dvacátý ročník soutěže byl vyhlášen v roce 2022 – tedy po téměř třech letech přerušených pandemií, kdy se vyučovalo převážně online a situace nejen ve školství byla komplikovaná.

Novinkou 21. ročníku se v roce 2023 stala kategorie **Vysoká karta** pod patronátem Vysoké školy polytechnické Jihlava, jediné vysoké školy v Kraji Vysočina. Ta nominovaným studentům z humpoleckých středních škol věnuje věcnou cenu, a navíc jim umožní vyzkoušet si den vysokoškolačkem nanečisto.

O rok později vznikla nově kategorie **Speciální ocenění** pod záštitou města. Nominováni do ní byli jak jednotlivci, tak i několikačlenné týmy, mezi nimi i Dechový orchestr ZUŠ Gustava Mahlera, který reprezentoval město na největším festivalu dechových orchestrů v republice Kmochův Kolín.



Ocenění v kategorii B – Sportovec za školní rok 2023/2024

Význam pro město i region

Již téměř čtvrt století Mládí Humpolec pravidelně motivuje a oceňuje mladé talenty, nejen výkonnost, ale i kreativitu a mimoškolní činnost. Pro pořádání soutěže v této podobě je nezbytné silné propojení škol, města a podnikatelů, které vytváří smysluplnou komunitní tradici. Nové kategorie jako například Speciální ocenění nebo Vysoká karta smysluplně reflektují aktuální trendy a rozšiřují možnosti účasti. Festivalová atmosféra vyhlašování v kině, doplněná pestrým kulturním programem ZUŠ G. Mahlera, dodává celé akci slavnostní rozměr.

Městské kulturní a informační středisko získalo za pořádání soutěže Mládí Humpolec ocenění v rámci projektu Kraje Vysočina s názvem Skutek roku 2012, a to v oblasti vzdělávání. Smyslem projektu Skutek roku bylo ocenění aktivit těch, kteří v uplynulém roce vykonali pro Kraj Vysočina něco mimořádného, nad rámec svých povinností.

Soutěž Mládí Humpolec je v našem městě již pevně zakořeněnou tradicí, která kombinuje vzdělání, umění, sport a komunitní spolupráci. Díky silné podpoře místních partnerů a otevřenosti novým formám oceňování je nejen přehlídkou talentů, ale i společenským svátkem našeho města. Věříme, že i další ročníky budou stejně inspirující.

Vendula Marešová, ředitelka MĚKIS

Výsledky i fotografie z uplynulých ročníků soutěže Mládí Humpolec najdete zde: <https://humpolec.cz/uzijte-si-humpolec/mekis/mladi-humpolec/>.



OSOBNOSTI

Zábranovo a Magorovo září

Připomeňte si loňská kulatá výročí spojená s humpoleckými rodáky Janem Zábranou a Ivanem Martinem Jirousem. Vzpomínkové odpoledne začíná programem pro děti s Martou Veselou Jirousovou a Knihovnou Jiřiny Zábranové, pokračuje promítáním dokumentu, nebude chybět čtení básní a povídek obou literátů nebo koncert Petra Linharta a Moniky Načevy. Po celou dobu se také budete moci zapojit do tiché aukce na podporu rekonstrukce statku manželů Jirousových v Prostředním Vydří.

13/9 2025, v Mikádu i u Mikáda



VÝSTAVA NA STROMECH

Neviditelné trny

Také si rádi zkrášlujete domov kyticí čerstvých květin? Přijďte se do parku Stromovka podívat, jaká je cesta řezaných květů, které najdete v supermarketech a květinářstvích. Celkem 40 % řezaných květin na evropském trhu pochází z Keni. Každý den je z této východoafrické země do Evropy přepravováno několik milionů růží a dalších čerstvých květin, které během 24 hodin ozdobí nejen pulty supermarketů. Květinový průmysl zaměstnává v Keni více než 150 000 lidí, ale je také často spojován se špatnými pracovními podmínkami a ničením životního prostředí.

4/10–11/10 2025, park Stromovka



KONCERT

Dan Bárta & Robert Balzar Trio

Užijte si koncert, který je spojením vysoce hodnocené a oblíbené autorské a interpretační formace české jazzové scény a multižánrového zpěváka a autora, jehož eklektická tvorba koření spíše v rocku a soulu. Stylově patří toto spojení někam na pomezí jazzu a popu, jejich společná tvorba je navíc částečně konceptuální a syntetická. Nenechte si ujít vystoupení jednoho z nejlepších tuzemských zpěváků a jednoho z nejlepších tuzemských jazzových trií naservírované pěkně až pod nos.

21/11 2025, divadelní scéna kina



CESTOVÁNÍ

Jiří Kolbaba: Mystické Japonsko

Navštívit zemi vycházejícího slunce je snem mnohých cestovatelů. Jeden z nejznámějších českých dobrodruhů, fotograf a spisovatel Jiří Kolbaba, ho divákům představí prostřednictvím svých úžasných fotografií a neméně úžasných historek. Návštěva Japonska je cestovatelský, duchovní, kulturní i gurmánský zážitek, jak se budete moci přesvědčit během této besedy spojené s promítáním.

25/11 2025, divadelní scéna kina



Červenec voněl levandulí, houbami i dobrodružstvím

Letní měsíce v Knihovně Jiřiny Zábranové rozhodně nejsou ve znamení nudy – červenec přinesl dětem i dospělým pestrnou nabídku aktivit, které spojovaly zábavu, tvoření i poznání.

Největší pozornost si získal prázdninový hon za pokladem, připravený pro čtenáře dětského oddělení. Děti se vydaly po stopách hrdinů z knížky *Mluvicí balík* a čekala je řada her, kvízů i hlavolamů. Program navázal na letošní 100. výročí narození oblíbeného spisovatele a milovníka zvířat Geralda Durrella.



Na své si přišli i milovníci přírody. Houbová poznávačka s knížkami nabídla praktické rady, jak rozeznat jedlé houby od těch nebezpečných. Čtenáři mohli zasílat fotografie svých houbových úlovků i oblíbené recepty.

Zajímavé čtenářské tipy pravidelně přináší Novinkové pondělí – vždy první pondělí v měsíci připravujeme k vypůjčení nejnovější knižní přírůstky.

A konec měsíce patřil voňavému tvoření. Ve středu 30. července knihovnou zavoněla levandule – Levandulové odpoledne s pedagožkou Julií Pelikánovou přilákalo malé i velké tvůrce. Pod jejím vedením si návštěvníci vyrobili tradiční levandulové paličky, které potěší nejen v šatníku, ale i jako milý dárek.

Zdeňka Komrsová, Knihovna Jiřiny Zábranové



Libuše Pamětnická

V červenci jsme si připomněli 105. výročí narození Libuše Pamětnické – významné regionální spisovatelky, básnířky a publicistky.

Narodila se v Hněvkovicích u Humpolce a celý život zůstala věrná svému kraji. Její tvorba – od básnických sbírek až po legendární knihu pověstí *Strašidla ze Zálesí* – je prodchnuta láskou k rodnému místu, přírodě a lidem. Příběhy o čertech, skřítcích a tajemných bytostech z okolí Humpolce si získaly a stále získávají srdce dětí i dospělých a staly se součástí místní identity.

Snímek z autorčiných mladých let nám věnovala její dcera Ivana Haslingerová.

Na co se těšíme

Týden pro Digitální Česko

Ať už chcete rozumět umělé inteligenci, bezpečně používat internet, nebo si zvýšit kvalifikaci pro novou práci, Týden pro Digitální Česko vám nabídne cestu. Knihovna se připojila k celostátnímu projektu a ve spolupráci s Městským úřadem v Humpolci chystá přednášku s názvem Digitální nástroje veřejné správy a jejich využití občany. Uskuteční se **ve středu 10. září** od 16 hodin ve studovně knihovny. Vstup je zdarma. Budoucnost je digitální. A je otevřená všem. Co se letos naučíte vy?

Noc literatury

Ve středu 17. září zve Knihovna Jiřiny Zábranové veřejnost na tradiční Noc literatury – večer plný čtení evropské překladové tvorby, který propojuje místa, lidi i příběhy. Číst se bude na třech stanovištích. V Medově vile na Tyršově náměstí, kde v 18 hodin zahájí program herec Václav Vašák. Dalšími literárními zastávkami se postupně stanou Knihovna Jiřiny Zábranové a altán v parku Stromovka. Tady zazní úryvky z knih v podání Bohdana Petroviče a herečky Zuzany Páleníkové, kterou znáte i ze seriálu Ulice. Vstup je zdarma. Informace najdete na plakátech, Facebooku a webových stránkách knihovny, kde se také dozvíte, jaký doprovodný program u příležitosti Noci literatury letos knihovna chystá.

S Kateřinou Tučkovou nejen o Žitkovských bohyních

Je nositelkou cen Magnesia Litera, Ceny Josefa Škvořeckého a Český bestseller, v roce 2017 jí byla Ústavem pro studium totalitních režimů udělena Cena za svobodu, demokracii a lidská práva, v roce 2022 obdržela Státní cenu za literaturu. V zahraničí byla oceněna literární cenou Premio Libro d'Europa udělovanou festivalem v italském Salernu. Její knihy se překládají do dvaceti dvou jazyků. Tituly Bílá Voda, Žitkovské bohyně nebo Vyhánění Gerty Schnirch patří mezi bestsellery. Nejen tyto informace zazní na setkání se spisovatelkou Kateřinou Tučkovou – **ve čtvrtek 2. října** od 17 hodin v Knihovně Jiřiny Zábranové. Chybět nebude prostor pro dotazy, prodej knih a autogramiáda. Pro velký zájem je nutná rezervace míst (knihovna@infohumpolec.cz; 565 533 181).



Ludmila Trnková, Knihovna Jiřiny Zábranové

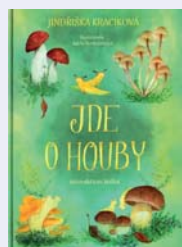
Tipy na houbové čtení z knihovny

Houby nejsou jen na smaženici, ale jsou i na stránkách krásných knih. Vybrali jsme pro vás čtyři tituly, které potěší malé i velké čtenáře.



Pojďte s námi na houby!

Radomír Socha & Andrea Popprová
Roztomilé leporelo pro nejmenší houbaře. Děti se díky barevným ilustracím a jednoduchému textu naučí poznávat základní druhy hub a získají první vědomosti o lese a jeho obyvatelích.



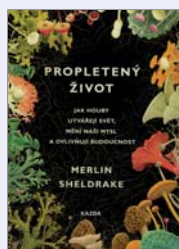
Jde o houby

Jindřiška Kracíková;
ilustrovala Adéla Korbelařová
Seznamte se s malými plížíky – právě vylíhlými i těmi staršími a moudřejšími. Knížka v sobě spojuje příběh o přátelství, nebezpečí a hledání štěstí s krásnými barevnými ilustracemi, veselými verši i nápady na aktivity. Zjistíte, že ani pod houbovým kloboukem není svět vždycky růžový...



Houbáci a jiné lesní bytosti

Zuzana Froňková;
ilustrovala Lucie Charvátová
Vstupte do tajemného světa lesních stvoření! Fantazijní příběhy o roztomilých Houbácích zaujmou především děti – a možná vám při příští procházce v lese budou připadat hříby podezřele živé...



Propletený život: Jak houby utvářejí svět, mění naši mysl a ovlivňují budoucnost

Merlin Sheldrake
Fascinující populárně-naučná kniha, která ukazuje houby jako tiché, ale zásadní hráče v ekosystémech i lidské historii. Skvělá volba pro zvědavé čtenáře, kteří se chtějí na přírodu podívat úplně novým pohledem.

Nová národopisná expozice v humpoleckém muzeu

Prezentace sbírek v proměnách času

Humpolecké muzeum vzniklo v roce 1895 jako národopisné a sbírky pouze národopisného charakteru v něm byly veřejnosti představovány až do konce šedesátých let. Tehdy byla vytvořena i první antropologická expozice.

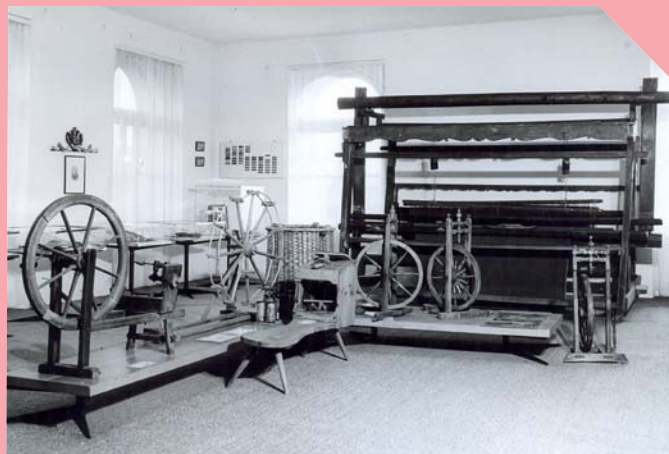
Počátky prezentace národopisných sbírek ale nebyly jednoduché. Po založení muzea byly sbírky uchovávány ve skříních a krabicích a nebyly veřejnosti přístupné. Muzeu byla totiž přidělena pouze jedna malá místnost v tehdejší radnici (dnešní knihovně) na Dolním náměstí. Po dvou letech přibýly další dvě místnosti, a tak mohly být předměty dokumentující život našich předků přístupné alespoň několik dnů v roce, především o významných svátcích. O něco více místa přibýlo v roce 1905, kdy se muzeum přestěhovalo do budovy čp. 304 na Horním náměstí (dnešní knihkupectví). Ve dvou velkých místnostech byly uloženy a vystaveny jednotlivé předměty a třetí byla zařízena jako stará soukenická dílna. Další stěhování proběhlo v roce 1910 do budovy čp. 276 v Hradské ulici (nyní střední škola). Neustálé stěhování se odráželo i ve zhoršujícím se stavu některých předmětů a stále více se projevovала potřeba vhodných prostor pro důstojné trvalé uložení sbírek a jejich prezentaci veřejnosti. Po projednávání několika různých řešení bylo v roce 1933 rozhodnuto, že muzeu bude věnována budova bývalé dívčí školy na Horním náměstí. A tak se po nezbytných úpravách budovy sbírky stěhovaly naposledy a na jaře roku 1934 bylo muzeum zpřístupněno pro veřejnost.

V prvním patře byly pro expozici vyčleněny čtyři bývalé školní třídy a v další vznikla muzejní pracovna. V jedné místnosti byla zařízena venkovská jizba s původním nábytkem i nářadím, podle vzoru světnice z Čejova z roku 1860. V dalších místnostech byly vystaveny kroje, výšivky, malovaný selský nábytek, keramika, obrazy a sbírka mincí. Ve druhém patře byla sestavena stará

soukenická dílna, měšťanský pokoj, archiv, sbírka tisků a rukopisů, sbírka skla, památky cechovní, vojenské a jiné. I tak velký prostor však neumožnil vystavit vše a mnoho věcí bylo uloženo do skříní a truhel. Přízemí budovy bylo určeno pro knihovnu a čítárnu.

Takto bylo muzeum uzpůsobeno až do roku 1967. V tomto roce, s blížícím se 100. výročím narození dr. Aleše Hrdličky, započala velká rekonstrukce budovy a v roce 1969 byla v prvním patře otevřena první antropologická expozice. Tím se zmenšila výstavní plocha pro národopisnou expozici, pro kterou bylo určeno druhé patro budovy. Z toho důvodu bylo na půdě vybudováno pět depozitářů, kde byly ostatní sbírky důstojně uloženy.

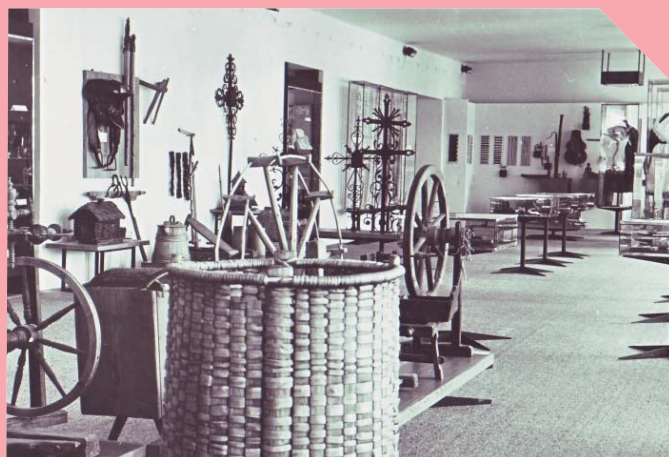
Částečná rekonstrukce národopisné expozice proběhla v roce 1976. Celkově pak byla přebudovaná v roce 1981, kdy byly pro prezentaci sbírek použity vitríny z reinstalované antropologické expozice. Scénář vypracovali zaměstnanci muzea a na výtvarném řešení a instalaci se podíleli externí



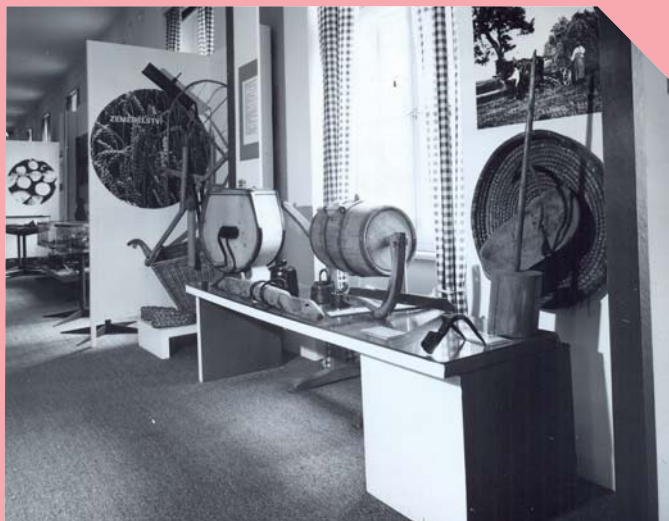
Jak šel čas s národopisnou expozicí – 1969



Jak šel čas s národopisnou expozicí – 1935



Jak šel čas s národopisnou expozicí – 1976



Jak šel čas s národopisnou expozicí – 1981

spolupracovníci. Po dvaceti letech, v roce 2002, byla otevřena další přebudovaná expozice. Vše bylo opět dílem zaměstnanců muzea, od návrhu až po fyzické provedení. Tyto reinstalace spočívaly vždy pouze v obměně vystavených exponátů a opravě stávajícího výstavního fundusu, byly provedeny pouze nové malby a výměna koberce.

Nová moderní expozice

V letošním roce, kdy si připomínáme 130. výročí založení muzea, bude otevřena nová národopisná expozice. Nápad na její realizaci se zrodil již po dokončení nové antropologické expozice v roce 2019. Její řešení bylo poprvé v historii zadáno architektům a následná realizace odborné výstavářské firmě. Ve výběrovém řízení byla vybrána projekční firma tbi

architekti Tomáše Bílka a realizační firma Scenografie, s. r. o. Grafickou podobu expozice vytvořil Jáchym Šerých. Scénář a veškeré podklady připravili zaměstnanci muzea.

Souběžně s projekty expozice probíhaly práce na projektu stavebním. Po více než padesáti letech bylo nutné opravit v sále stěny, stropy a především vyměnit zastaralou nefunkční elektroinstalaci. Stavební projekt vypracovali Patrik Příhoda a Milan Kostka. Jako zhotovitel stavebních prací byla vybrána havlíčkobrodská firma Termgas.

Nová expozice odpovídá současným moderním trendům, je použito moderní expoziční osvětlení, byly instalovány informativní touchscreeny, jednotlivé oddíly jsou podbarveny tlučenými zvuky a v centrální dělicí části běží animovaný film.

Celá expozice byla realizována z rozpočtu města Humpolce a za přispění Ministerstva kultury.

Při vstupu do druhého patra se ocitnete na vlakovém nádraží, na jehož peróně postávají cestující a podle směrových tabulí si můžete zvolit, zda se vydáte do centra města nebo na venkov. Pokud zvolíte venkov, prozkoumáte nejprve interiér venkovského stavení z 19. století. Celou expozicí se vine stonek lnu s jednotlivými lístky, které slouží jako pódia pro prezentaci sbírek dokumentujících život a zábavu venkovského lidu. Ve střední dělicí části se můžete posadit a zhlédnout animovaný film o lnářství a soukenické výrobě v Humpolci. Pak vás stonek zavede do měšťanské části s ukázkami života ve městě, informacemi o spolkovém životě a hradu Orlík. Vycházet budete přes dobově zařízený měšťanský pokoj.

Věříme, že se vám nová expozice, k jejíž návštěvě vás srdečně zveme, bude líbit. O datu slavnostního otevření vás budeme informovat

Dagmar Kluchová,
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci



Jak šel čas s národopisnou expozicí – 2002

Humpolecké muzeum a jeho národopisné expozice

Jak jste se dočetli v předchozím článku, humpolecké muzeum letos oslavuje 130. výročí svého vzniku. Protože bylo založeno jako národopisné, zaměříme se v následujících řádcích na novodobější historii proměn národopisných expozic.

STALO SE... před 56 lety (31. prosince 1968 – Adaptace v musejní budově)

„Celý minulý rok 1968 byl ve znamení příprav na přebudování všech musejních expozic u příležitosti oslav 100. výročí narození Dr. Aleše Hrdličky. Byly vybudovány depositáře v půdních prostorech musejní budovy, kamž byly během letních měsíců přemístěny sbírkové fondy.

S úpravou budovy bylo započato v srpnu 1968. Proto bylo muzeum pro veřejnost uzavřeno již 1. 12. 1967. Úpravu budovy navrhl akad. architekt Vladimír Maršál.

Počátkem II. pololetí 1968 se počaly konat přípravy k reinstalaci příštích expozic, včetně Hrdličkovy síně, která bude značně zvětšena. K instalaci Hrdličkovy síně přislíbili pomoc vynikající odborníci z oboru antropologie.

Pro ostatní instalační akce byl získán ing. Ivo Soukup jako architekt expozic, který také zařizuje objednávky a dodávky potřebného výstavního nábytku a materiálu.

Pomoc při výběru exponátů přislíbila Zora Soukupová, odborník v oboru národopisném.

Přibližný předpokládaný náklad na úpravy v muzeu:

- | | |
|------------------------------|---------------------------|
| a) na úpravu budovy | za 1,250.000 Kčs |
| b) na úpravu Hrdličkovy síně | za 400.000 až 700.000 Kčs |
| c) úprava ostatních expozic | za 300.000 Kčs. |

Hlavní výstavba bude provedena teprve v roce 1969 a to tak, aby do 1. září 1969 bylo již celé humpolecké muzeum nově instalováno. Stavební práce provádí Okresní stavební podnik v Humpolci.“

STALO SE... před 49 lety (15. května 1976 – Rekonstrukce národopisné expozice)

„Dne 15. dubna 1976 byla opět otevřena národopisná expozice. Od počátku roku do dne otevření zde byly prováděny rekonstrukční práce, neboť v roce 1975 její prostory sloužily k umístění výstavy 30 let socialistického Humpolce.“

STALO SE... před 45 lety (1. září 1980 – Národopis)

„Během roku 1980 byla uzavřena národopisná expozice a pracovalo se na jejím úplném přebudování.

Scénář výstavy připravily pracovnice muzea I. Kostřicová a K. Dvořáková, výtvarné řešení a vlastní instalaci uskutečnili tři externí pracovníci: P. Hrach, J. Drvota a J. Neomytka. Podstatná část expozice byla dokončena dne 16. prosince 1980.“

STALO SE... před 44 lety (13. května 1981 – Expozice národopisu)

„Dne 13. května byla v muzeu slavnostně otevřena nově postavená národopisná expozice, kde je mnoho zajímavostí pro milovníky folklóru a historie.“

STALO SE... před 23 lety (rok 2002 – Rekonstrukce národopisné expozice Muzea dr. Aleše Hrdličky)

„Myšlenka na rekonstrukci se zrodila před pěti lety. Národopisná expozice v Muzeu dr. Aleše Hrdličky byla dvacet let stále stejná, přitom v depozitářích muzea byla uložena řada exponátů, kterou chtělo muzeum návštěvníkům nabídnout. Odborníci, na které se obrátilo, žádali za novou koncepci téměř dva miliony korun, což bylo nereálné. Proto začalo samo připravovat scénář expozice a jeho pracovníci se pustili do práce. Z rezervního fondu MĚKIS se uvolnilo 75.000 Kč na restaurování sedací soupravy, která tvoří dominantu nově vybudovaného měšťanského pokoje z období biedermaieru, vybaveného dobovým nábytkem a doplňky. Jeho součástí jsou také čtvery hodiny, na jejich opravu bylo ušetřeno z provozu muzea. K restaurování dvou cechovních praporečků byl využit finanční prostředek od Ministerstva kultury formou grantu ve výši 40.000 Kč. Ostatní vystavené předměty pracovníci sami opravili a nakonzervovali. Rekonstrukce byla pořízena za 150.000 Kč, kterými přispěla humpolecká radnice. Z této částky byly hrazeny truhlářské a sklenářské práce, nový koberec a tapety. Ostatní práce zajistili vlastními silami pracovníci muzea sami. Realizace nové národopisné expozice probíhala za běžného provozu muzea, kdy stále běžely dvě výstavy, poskytovaly se badatelské služby, vyhledávaly se žádané informace, fotografie a písemné materiály.

...

Kromě ukázek vesnického oblečení z Humpolce a ukázek starých řemesel mohli návštěvníci obdivovat hudební nástroje, ukázky starých vah, keramiky, ale i makety vesnických stavení, kostelíků a zvoniček, expozici věnovanou historii hradu Orlík nad Humpolcem a selskou jízbu.

Na chodbě jsou umístěny sečné a palné zbraně s ukázkami různých velikostí kulí a popravčí meč. Krásným exponátem je i pojízdný velociped z roku 1879 a obuvnický stroj.

Scénář expozice velmi citlivě a vkusně využil všech zákoutí výstavní místnosti a Humpolec dostal opravdu krásný dárek.“

KOMENTÁŘ: Tuto expozici si pamatují návštěvníci, kteří zavítali do muzea v posledních 20 letech. V provozu totiž byla až do konce roku 2023, kdy proběhla její poslední komentovaná prohlídka pro veřejnost. Po téměř dvou letech již netrpělivě očekáváme blížící se slavnostní otevření nejnovější expozice humpoleckého muzea.

Pozn.: Do historických zápisků z kronik téměř nezasahujeme, proto ponecháváme tehdy používané výrazy, slovosled i pravopis.

Vojtěch Novák, Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci

Postavme si divadlo: Dům U Ryšavých

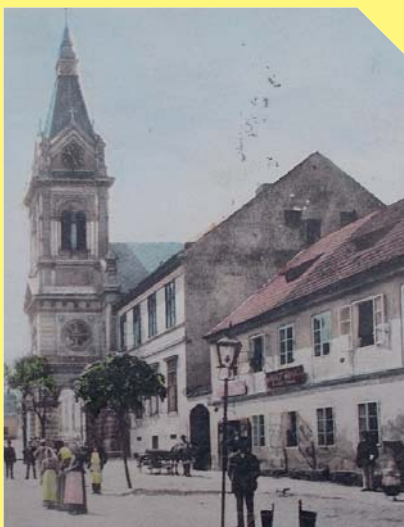
Dnes do Humpolce přijíždějí divadelní soubory, hrají zde hry naši ochotníci, ale byly časy, kdy zdejší měšťani toužili po česky hraných divadelních představeních, ale nebyl prostor, kde by se hry daly dobře realizovat.

Proto si museli obstarat hlediště sami, jak nám zaznamenal kronikář Kamarýt roku 1850: „2. května byla [tu] česká divadelní společnost pod říditelem panem N. Prokopem, která sem přijela z Čáslavi. Pánové Jakub Motl a František Krajník poslal každý jednu řůru pro ně z lásky a pan Jakub Motl sám, na svůj náklad a své prkna a dříví, nechal jim vystavět divadlo, jež tři tesaři 4 dni to stavěli. A to na Českým městě v Trnkovým domě (U Ryšavých).“



A kde byste dům U Ryšavých hledali dnes? Na rohu ulic Komenského a Husova. Jde o dům čp. 145, který se nyní přestavuje a v 19. století ho vlastnila rodina Trnků.

Protože rodin s tímto příjmením bylo po Humpolci více, Humpoláci si vypomáhali různými přízvisky a přezdívkami. Pro tuto rodinu se ujalo přízvisko Trnka Ryšavý, jak nám zachytil ve svém spisku i Adolf Havelka. Trnkovi se živilo jako postřihači sukna. Na počátku 19. století dům vlastnil Josef Trnka, později dlouhá léta Karel Trnka. Jak vypadal v polovině 19. století, si můžeme prohlédnout na indikační skice stabilního katastru. V druhé polovině 19. století již vlastnictví přešlo na Adolfa Trnku. V té době byl dům spojen s poštovními službami. Jak ve své knize uvádí Josef Zmek,



v roce 1882 jste zde mohli poprvé v Humpolci koupit u Adolfa Trnky poštovní známky. Lidé se zde ale nescházeli jen kvůli tomu, před domem v těchto dobách také stávala veřejná kašna. Podobu domu na přelomu století 19. a 20. nám zachytila kolorovaná pohlednice.

Tehdy byli majiteli Karel a Josefa Trnkovi. Právě vývěsní štít obchodu Karla Trnky je dobře vidět na další fotografii. Je zde patrná i přilehlá trafika. Procházíme-li fotografie domu z 60. let 20. století, fasáda je již značně omšelá, zato v dnešních dnech dostává dům novou podobu.

S domem se pojí ještě jedna zajímavost, které si každý kolemjdoucí povšimne. Ve zdi je zabudovaný křížový kámen. Kde přesně kámen původně stál, se můžeme jen domýšlet, ani nápis nám nepůjde dobře přečíst. Dřívější badatelé nám ale text uchovali: „Leta 1540 den z Valentija v tomto mistie z dopusstienii bo zabil se Jan Wondra.“ Tyto čtyři řádky doplňuje reliéf řeckého kříže.

Zdeněk Škrabánek



Uctění památky rodiny Maršíkových

V Radničních listech naleznete pozvánku na letošní, již třetí, pokládání Stolpersteinů v Humpolci. Povězme si něco o těch, jejichž památka bude uctěna. Další židovskou rodinou, která se stala obětí šoa, byla rodina Rudolfa a Berty Maršíkových.

Asi v roce 1896 přišla do Humpolce rodina Ignáce, zvaného též Hynek, Eislera (1839–1921). Ten pocházel z kejžlického rodu Eislerů, ale po matčině linii. Z důvodů diskriminačního familiantského zákona, platného do roku 1848, se jeho matka Barbora Eislerová nemohla oficiálně provdat za Marka Finka, se kterým měla minimálně sedm dětí. Ty byly brány jako nemanželské. Ignác Eisler si před rokem 1868 vzal za manželku Marii Schulzovou (1844–1927) z Kojkovic. Rodina žila a děti (celkem sedm) se jim rodily nejdříve na Lipnici č. p. 2 a později v Kamenici č. p. 39. Tam se jim také 17. prosince 1891 narodila Albertina, zvaná spíše Berta, později provdaná Maršíková. Jak bylo zmíněno, rodina Ignáce Eislera přišla do Humpolce v roce 1896. Ignác byl obchodníkem, který obchodoval také s uhlím a (starým) železem, později měl i propachtováno malé

hospodářství. Bydleli zde v různých domech, až si před rokem 1910 zakoupili dům č. p. 21 v Žižkově ulici. Tento dům byl zbořen zhruba v roce 1969 a číslo popisné bylo přeneseno na dnešní panelový dům v Máchově ulici. Na místo, kde stával původní objekt č. p. 21, budou položeny Stolpersteine právě rodině Maršíkových.

Ignác Eisler zemřel 16. listopadu 1921 a manželka Marie 30. srpna 1927. Oba byli pohřbeni pod společný náhrobní kámen na humpoleckém hřbitově. Toto je důležité zmínit i proto, že na tento kámen byla po válce přitesána jména obětí šoa z jejich rodiny, tedy i Maršíkovi. Záhadou však je, že chybí jméno jejich dcery Berty.

Vraťme se zpět v čase. Berta tedy vyrůstala v domě č. p. 21, aby si 20. listopadu 1919 vzala za manžela Rudolfa Maršíka (narozeného 19. srpna 1890) z Vlásenice u Nové Cerekve. Svědkem jim byl také Rudolfův švagr Emil Šmolka z Dobré Vody Lipnické, manžel starší sestry Heleny, o které bude ještě řeč. Jako svatební dar získali manželé od nevěstiniých rodičů každý na polovic dům č. p. 21 s pozemkem a zahradou (dle smlouvy ze dne 12. listopadu 1919). Nejdříve se jim narodil



Dům č. p. 21 v Žižkově ulici, ve kterém žila rodina Eislerova a později rodina Maršíkova (prostřední malý domek)



Bratři Maršíkovi: Jiří, Milan a Karel

mrtvý syn (20. září 1920) a následně: Jiří (nar. 19. listopadu 1921), Milan (nar. 12. srpna 1924) a Karel (nar. 27. říjen 1928). Rudolf zde byl obchodníkem.

Z dětí se zatím podařilo více zjistit pouze o Jiřím. Ten pracoval jako úředník v Jindřichově Hradci, odkud se musel, dle hlášení četnické okresní stanice v Humpolci, kvůli diskriminaci Židů dne 10. března 1941 vrátit domů k rodičům do Humpolce č. p. 21.

Manželé byli ještě v roce 1941 majiteli zmiňovaného domu č. p. 21, ale následně byli nuceně přestěhováni do domu č. p. 71 v Husově ulici k Zaitschekovým: těm Zaitschekovým, kterým byly v roce 2022 pokládány první kameny zmizelých. Z jejich domu odjžděli Maršíkovi dne 9. června 1942 transportem AAc do Terezína a hned následně 12. června 1942 transportem AAk do vyhlazovacího koncentračního tábora Trawniki, odkud se nikdo z nich nevrátil.



Na náhrobním kameni Ignáce/Hynka a Marie Eislerových byla po válce přitesána i jména rodiny Maršíkovy

Nedlouho před jejich transporty byla „pod zřejmým tlakem okupace a rasové persekuce“ dne 25. dubna 1942 uzavřena tržová smlouva tzv. „bez jakékoliv účasti vlastníků“(!), kdy byl dům č. p. 21 převeden (s platností od 1. července 1942 – tedy již po jejich transportu do Trawniki) Josefu a Anně K. Jejich příjmení nalezneme v archivních materiálech a mohli bychom jej i použít, protože byli po válce (17. července 1946) odsouzeni mimořádným lidovým soudem v Kutné Hoře k trestu pěti, respektive třinácti let těžkého žaláře za „...obohaceni cizím majetkem ze ziskuchtivosti“.

Z blízké rodiny dnes připomínaných obětí koncentračních táborů přežila Františka Eislerová (1874–1948) – manželka Bertina bratra Adolfa (1869–1944; poslední předválečný předseda humpolecké chewra kadiša). Františka se do Humpolce č. p. 193 vrátila z Terezína a vedle manžela ztratila v koncentračních táborech tři dcery, zetě a vnuka. Františka Eislerová zemřela 9. června 1948 a je vůbec poslední pohřbenou na humpoleckém židovském hřbitově, byť její hrob není označen a není identifikován.

Přeživší jsou však hlavně ze strany Rudolfa Maršíka. Válku přežily dvě jeho starší sestry. Již zmiňovaná Helena, vdaná Šmolková (1882–1967), a Karla, vdaná Bezchlebová (narozena 1885).

Helena Šmolková byla populární hostinskou (kelnerkou) v Dobré Vodě Lipnické č. p. 35. Dochovalo se hlášení četnické okresní stanice v Humpolci ze dne 27. února 1941, které uvádí, že Helena Šmolková (od roku 1933 vdova) byla ve dnech 24. ledna 1941 až 25. února 1941 v humpolecké nemocnici a nyní se nachází u bratra Rudolfa Maršíka v Humpolci č. p. 21. Zde se zdrží ještě cca pět dní a pak se vrátí domů. Od roku 2008 pořádá Nezávislý podmelechovský spolek na památku Heleny Šmolkové zimní pochod od humpolecké nemocnice do Dobré Vody Lipnické. Spisovatel Zdeněk Matěj Kuděj, který její hostinec často navštěvoval, ji zvěčnil v povídce Krásná Helena a v roce 2022 napsal Miloš Doležal poutavý příběh v knížce Tam v zatáčce, potkáš útulnou hospodu. Dne 28. října 2022 byla na paměť rodiny Šmolkových na jejich bývalém hostinci odhalena pamětní tabulka a před domem položen Stolpersteine synovi Adolfu Šmolkovi (1911–1945). Budova tohoto bývalého hostince (dnes č. p. 51) je v majetku Petry Stránské. Ta bude s nevlastní sestrou také patronkou pokládání kamenů rodině Maršíkových.

Karla Bezchlebová po válce usilovala o restituci domu č. p. 21 v Humpolci a není bez zajímavosti, že jí v právních věcech také pomáhal humpolecký rodák a poslední dlouholetý předseda humpolecké židovské náboženské obce (od roku 1922) dr. Otto Posamentir (1880–1956). Protože Helena Šmolková ztratila jediného syna v koncentračních táborech, jediným pokračováním rodiny byly potomci právě Karly Bezchlebové.

Nyní bude ve čtvrtek 23. října na místo, kde stával dům, který vlastnila a v němž žila rodina Maršíkova, na jejich památku položeno pět kamenů.

Vladimír Staněk



Josef Kopáč

V roce 130. výročí založení muzea si připomínáme i 70. výročí úmrtí nejvýraznější osobnosti v dějinách muzea, která se zasloužila o jeho založení a následný rozkvět. Touto osobností byl Josef Kopáč.

Narodil se v roce 1866 v Humpolci „Na Hrázi“ čp. 66 do učitelské rodiny a sám také vystudoval učitelství. Po ukončení studií v Kutné Hoře působil jako učitel na venkovských školách v humpoleckém okrese. Po sedmi letech začal učit v Humpolci, nejprve deset let na chlapecké měšťanské škole a poté na dívčí škole, kde zastával až do roku 1927 i funkci ředitele. Byl také jmenován ředitelem Živnostenské školy a Odborné školy pro ženská povolání, kterou řídil až do roku 1933.

Všestranně se zajímal o veřejné a kulturní dění svého regionu a především se zasloužil o vznik muzejní společnosti, v níž byl od prvně počátku jednatelem a od roku 1919 předsedou. Svoji velkou zálibu v poznávání života venkovských lidí na humpoleckém Zálesí proměnil v celoživotní poslání. Pod jeho vedením byly vybudovány a rozšiřovány sbírky, velkou měrou se staral o jejich důstojné uložení a prezentaci široké veřejnosti. V roce 1919 byl ministrem školství jmenován konzervátorem Památkového úřadu pro politický okres humpolecký a také byl zvolen předsedou Komitétu pro záchranu Orlíka. Dal podnět k založení městské kroniky a od roku 1922 byl ustanoven městským kronikářem. Byl i literárně činný, napsal mnoho publikací, ve kterých dokumentoval historii Humpolecka. K nejvýznamnějším dílům patří národopisná práce Zvěsti z Horácka, kde jsou zachycena lidová vyprávění s udáním místa, odkud pocházejí, dále Bývalý horácký kroj a Horácký kožich, která jsou bohatě doplněna obrazovým materiálem. Nermalou měrou přispíval do celonárodního časopisu Český lid a od roku 1919 do nově vzniklého Zálesí s podtitulem Vlastivědný sborníček pro mládež okresu humpoleckého. V neposlední řadě sbíral také horácké písně nejen slovem, ale i nápěvem. Pro své nástupce muzejníky sepsal dvě knihy Na paměť I a Na paměť II, v nichž shrnul svou muzejní práci, své poznatky a doporučení.

Josef Kopáč řídil muzeum až do roku 1952, zemřel v roce 1955.

Antonín Tomíček

„Redakční sbor vlastivědného časopisu Zálesí ztratil 17. listopadu 1935 navždy nejpřednějšího spolupracovníka Antonína Tomíčka, rodáka našeho kraje, kulturního historika, muže vzácné povahy, bystrého postřehu a znamenitého znalce minulosti českého Horácka...“

Před 90 lety na stránkách časopisu Zálesí kolegové vzpomínali na zemřelého Antonína Tomíčka, národopisného badatele a literáta, který se narodil 9. března roku 1866 ve Slavníči. Už od dob, kdy navštěvoval obecnou školu v Herálci, později gymnázium v Německém Brodě, vynikal hlubokým zájmem o minulost. Tento zájem jej přivedl ke sbírání map, kreslení historických obrázků a vášnivému čtení dějepisné literatury. Poslední ročníky gymnázia dokončil ve Vysokém Mýtě v červnu 1887. Jelikož pocházel z chudých poměrů slavníčské chalupy, musel si na studia vydělávat, například již jako sextán pracoval coby poštovní výpravčí. Proto také nemohl dosáhnout svého snu, univerzitního studia historie. Zůstal tedy zaměstnán jako poštovní úředník, nejprve v Litomyšli, krátce v Hradci Králové a po roce 1892 trvale pobýval v Litomyšli, kde také založil rodinu. Během studia i pozdější práce působil jako neúnavný sběratel lidové slovesnosti, národopisný badatel a historik. Zajímal se o jazyk, zvyky, názory a každodennost venkovanů. Často analyzoval gruntovní knihy, berní role i urbáře. Přispíval do mnoha vlastivědných časopisů a v litomyšlských publikacích redigoval historické rubriky. Připravil rovněž rukopis rozsáhlého díla Dějiny selského lidu na Litomyšlsku, které ale kvůli své rozsáhlosti a badatelskému perfekcionismu zůstalo nevydáno.

Přestože působil v Litomyšli, vždy se rád vracel každoročně v létě do rodné chalupy Na Vršku u Slavníče (čp. 32, dodnes je zde vžité pojmenování U Tomíčků), kde nacházel staré přátele a známou krajinu Zálesí. Snad i proto, když byl osloven redakcí nově vznikajícího vlastivědného časopisu Humpolecka, neváhal a zapojil se zde svými příspěvky od září roku 1919. Pak celých 16 let přispíval mnoha články a črtami pod svým jménem či zkratkou Atom, AT. Karel Vašák na stránkách Zálesí připomíná jeho příspěvky týkající se zdejšího kraje, je jich téměř 140. Podrobněji Tomíčkův životopis a celkové badatelské dílo shrnuje v biografii Josef Páta (1928). Kompletní soupis literárních děl a příspěvků se ale zastavil přibližně na čísle 500. Jeho přístup byl pečlivý a systematický – nikoli jen historický, ale také antropologický. Svými pracemi vytvořil cenný korpus regionálních dějin, který slouží jako základní pramen pro poznání života na venkově v oblasti Českomoravské vrchoviny.

Poslední dva roky života ho trápilo srdeční onemocnění. Když roku 1935 umírá, vzpomínala na něj nejen redakce Zálesí, ale i mnoho přátel a kolegů. Jeho přínos národopisnému bádání připomíná pamětní deska na domě čp. 18 v Litomyšli. Na tamějším městském hřbitově byste našli i jeho hrob.

Antonín Tomíček zůstává inspirací pro regionální badatele dodnes. V době, kdy historická věda tíhne k velkým syntézám a líbivým tématům, nám jeho drobná, ale hloubavá práce připomíná, že minulost se odehrávala především v každodennosti – a že ji lze najít v kronikách, písních, mapách i selských domech.

... První odešel brácha

Na den, kdy se rozhodl odejít z domu, nevzpomínám ráda, ale nechovám k němu pro to ani tu nejmenší zášť nebo nepochopení. Pro mě byl hrdina. Kluk, který v necelých osmnácti opustil svět svých dětských bitev, a přitom nikdy nezapomněl na mě. Holku, co mu ve vaně jako batole rvala vlasy, co mu v pubertě kradla jeho oblíbený trička ze skříňe, co s ním po nocích hrávala potají žolíky, protože stejně jako on nemohla spát.

Když odcházel, dorazila jsem akorát domů ze školy a on se proti mně vyřítel s tou velkou černou sportovní taškou, kterou nosíval na fotbalový tréninky a zápasy. V druhé ruce držel dvě napěchované igelitky. Musely být těžké. Všimla jsem si, jak se mu ucha zarývala do kůže na ruku. Prošli jsme kolem sebe beze slov. Bylo mi jasné, k čemu se schyluje. Na babetě, kterou parkoval vždycky před garáží, to nemohl odvézt. To mi bylo jasné hned. Takže si opravdu bere jen to nejnnutnější a pojedje odsud buď vlakem, nebo autobusem. Třeba má dokonce odvoz.

Na verandě si zavazoval boty, když jsem k němu přistoupila a pohládila ho po zádech. Zvedl ke mně okamžitě hlavu a pak se celý postavil. Vždycky byl čahoun, děcka si ho za to hodně dobírala. Vysokej, hubenej kluk s velkejma modrejma očima, vlasy rovný jako hřebíky, širokej úsměv od ucha k uchu.

„Ozveš se? Za čas?“ zeptám se ho s povzdechem. Vydržím, dokud nebude pryč. Až potom budu brečet. Teď je důležité brácha. Nesmím v něm vzbudit pocit viny.

„Za čas, ségra, za nějaký čas, určitě...“ mrkne na mě. Neváhám ani na vteřinu a vrhnu se na něj. Už ani nevím, kdy jsem měla takovou potřebu někoho obejmout. Rukou mě chvíli plácá po rameni, a pak řekne, co musí, aby odešel aspoň o něco klidněji: „Nikdy nebud’ jako vona, slib mi to!“ Chci mu to slíbit, ale namísto toho jenom sklopím oči. Polykám slzy. Brácha se ode mě odtáhne a znovu si dřepne, aby si převázal a utáhnul tkaničku i na druhý botě. Taky pofrkává.

Stojím u něj bosá, je mi zima a zároveň se třesu strachem.

Je to definitivní a to mě děsí nejvíc. Přivírá dveře za naším dětským světem. „Kam pudeš, brácho?“ nedá mi to. Slyším, jak ty dveře skřípou. Pak se postaví a sebere z věšáku hned dvě bundy najednou. Jednu si uváže kolem pasu.

„Prostě někam. Nevím, ségra. Chvilku snad u kámoše a pak se uvidí. Už nemůžu poslouchat ty věčné řeči, co všechno jsem udělal špatně, jak jsou všichni kolem dokola lepší, jak jsem každého zklamal.“ Sype na mě všechnu tu křivdu, jako se sype sním na teplou zem. Bezvýznamně. Nikoho to nezajímá, nic to nemůže změnit.

„Rozumím.“ Opravdu tomu rozumím, ale nedokážu to fakticky přijmout.

Do prostoru mezi nás napřáhne ruku, dlaní ke mně. Abych ho nechala. Chce nás oba ušetřit dlouhého loučení. Ví, jak to nesnášel, když byl malej, a naši ho za trest vozili na letní tábory, kde nechtěl být a kde se trápil.

Já přece vím proč...

„Nerozumíš, ségra,“ podívá se na mě zarputile. V jeho tváři je tolik bolesti, přesto se usměje. Ten úsměv si budu ještě dlouho přehrávat v hlavě.

„To oni zklamali jako první!“ Tón jeho hlasu je nepřičetný. Uvědomuju si, že říká pravdu. *Ale k čemu je pravda, když ji neslyší ti praví, kteří by ji měli slyšet?!*

Naposledy se za mnou otočí na schodišti. Praští silou do zábradlí, zatne pěst a přiloží si ji k tváři.

Oči mám nasycené slzami a jenom čekám, počítám, kdy se mi spustí po tvářích. Chci, aby mě viděl brečet, protože nechci, aby odešel. Aby neměl důvod z mého života odejít.

Náš pes sedí smutně před brankou. Cítí, že tu někdo bude chybět. Zvířata mají na tohle zvláštní čuch. Brácha si k němu dřepne. Všechno, co předtím držel v ruce, položí vedle něj. Mluví na sebe očima. Pes mu olízne dvakrát tvář. Dál na něj jenom smutně kouká, nechce mu rozumět. Nechá se hladit po hlavě, i když to jinak nemá rád.

To už mi tečou slzy. Nevidím přes ně.

Ze vzduchu je cítit voda, bude pršet. Chvilí svítí slunce a hned zase leje. Typický duben.

Otevřu oči. Brácha je pryč.

V ozvěně několika příštích let slyším jeho poslední větu: Oni zklamali jako první.

Napiše mi první. Dlouhý roky si jenom píšeme, až se jednoho dne sejdeme, abychom zjistili, že čas, kdy jsme byli každý sám, dokáže přetrhat i ta nejsilnější rodinná pouta. Nadobro.

(Ona, kapitola Jana, r. 1990)



Zuzana Holčíková (44) je humpolecká spisovatelka, redaktorka a pedagožka. V říjnu 2019 vydalo nakladatelství Petrklíč její prvotinu *Zůstávám tu pro tebe*, v září 2020 v nakladatelství Autreo spatřila světlo světa její druhá kniha s názvem *Hra na druhou*. V roce 2021 vyšla její třetí kniha „trochu jiných povídek“ s názvem *Za sklem*. Volné pokračování *Hry na druhou* je její čtvrtá kniha pod názvem *Dvě prázdná místa* (srpen 2023). Aktuálně se pozornosti těší její pátá kniha – psychologický román s titulem *Ona*, z něž pochází úryvek, který s laskavým svolením autorky rádi představujeme.

Tvoříme si kousek svého světa

Rostlinky v truhlíku na našem badatelském parapetu již odkvetly a vytvořily semínka na příští rok, naše meteorologická šiška hlásí čím dál častěji deštivé počasí a doma jsme již přírodními barvivy obarvili vše, co šlo? To bude asi na čase tvořit něco nového. Svého. Zahrajeme si na přírodu.

Každým krokem v přírodě, každým vyprávěním či objevenou žížalou si děti utvářejí svůj pohled na svět, na prostor kolem sebe, na život, kterak asi funguje. Je tuze zajímavé nechat je vytvořit jejich vlastní kousek světa. V ten okamžik je vede vše, co vnímají, znají a co považují za důležité či zajímavé.

Stačí k tomu málo. Vezmeme kousek kartonu, vystřihneme z něj jakýkoliv tvar, to je náš kousek světa. Do tohoto

kousku vystřihneme ku příkladu dvě nestejně veliké díry a položíme jej na trávu.

Rostlinky, které dírami vykoukly, se v ten okamžik mění ve stromy v naší pomyslné krajině. A teď už stačí jen nechat tvořit děti – a nejlépe je při tvoření nechat mluvit a naslouchat jim, co a proč teď právě vzniká... A tak se můžeme mnohé dozvědět. A těch detailů, kterých si děti při procházkách všimají...

Pro děti, které se hned na poprvé necítí v komfortu s vytvářením zcela nového světa, můžeme zvolit jinou cestu. Můžeme třeba zaznamenat kousek krajiny z nějakého společného výletu.

Použít můžeme vše, co máme kolem sebe. S rozumem a bez poničení.

A tak vám před očima narůstají hory z písku. Nejprve ostré vrcholky, ale potom kulatější kopce. Ty ostré hory mohou být „pocukrovány“ suchým pískem jakožto sněhem. Z hor nám může vytékat potůček. Nejprve slabý, klikatí se celou naší krajinou, sílí a mohutní. I kamenů si děti mohou všimnout. Nahoře jsou velké, bystřiny prudké, cestou dolů s potokem jsou drobnější a drobnější. Pod horami můžeme objevit louky a spousty cestiček kolem našich lesů. Dokonce si děti mohou všimnout, že v některých lesích se kmeny z lesa neodklízejí... Pod lesy mohou začínat pole a vísky. Někdo může zkusit vytvořit mraveniště, rybky v potůčku či tůňky. Fantazii se meze nekladou a je krásné sledovat, jak děti svět kolem sebe vnímají. Mnohdy i poučné.

Jak podružné jsou pro ně občas relativní velikosti věcí.

A když už máme svůj kousek světa hotový, můžeme si v něm hrát. Přizvat na návštěvu malá zvířátka či panáčky a krajinu nechat ožít společnými příběhy.

Vyhráli-li jsme si dosyta, můžeme spolu vyrazit na





procházku a zahrát si hru „na nesmysly“. Ta totiž předpokládá, že nejprve víme, jak věci fungují. Teprve v tu chvíli, když víme, jak jsou věci „správně“, můžeme vymýšlet nesmyslné lumpačení. Stačí sousloví. Leckdy nám dospělým trvá déle popustit uzdu své představivosti. A tak se z obezřetných



oranžových švestek pomalu začnou klubat bruslicí medvědi, řasová abeceda až kdovíjaké podzemní paprsky.

Nechme se navzájem inspirovat svým viděním světa a uijíme si čas spolu. V přírodě i doma.

Hana Havelková

Rybařina je kruh souvislostí. Jde o souhru chemie, fyziky a vyladěných detailů

Prvních amatérských rybářských závodů se zúčastnil v roce 2007 a hned si domů přivezl trofej. Dnes už jich má 117. Jedním dechem ale Pavel Moravec z Čejova dodává, že pro poháry nebo odměny tento sport nedělá. „Samozřejmě každý úspěch je velkou motivací, asi jako pro každého závodníka. Žene vás dál. Ale jde především o ten pocit, že se vám to podařilo, že si vás někdo váží,“ míní trojnásobný mistr Vysočiny v závodním rybolovu.

Když se řekne sportovní rybolov, o čem to podle vás je? Nejdříve je třeba říct, že sportovní rybolov je něco jiného než závodní sportovní rybolov. Když si půjdete sednout k rybníku, natáhnete se, otevřete si třeba pivo a budete

si chytat svým způsobem a tempem, budete se věnovat sportovnímu rybolovu. Ten závodní je pak o něčem jiném, má úplně jiná pravidla, jiné podmínky.

Je asi jasné, že na závodech si jen tak nesednete a nečekáte, zda vám vůbec nějaká ryba ťukne do háčku...

To opravdu ne. (úsměv) Ze začátku mi to připadalo trochu divné. Představte si, že přijdete k rybníku, kde je najednou tak devadesát rybářů. Rybníky mají většinou obdélníkový tvar, takže závodníci jsou seřazeni po těch delších stranách, zhruba po třech metrech. Tím pádem máte kousek vedle sebe někoho a hned naproti jsou zase další. Žádný klídek, naopak. Místo si na začátku losujete, obvykle se pak ještě v polovině závodu los opakuje, aby se rybáři prostřídali. Jde

totiž o to, že i na místě, kde rybaříte, záleží. Představte si, že z ničeho nic je kolem rybníku hluk, kromě rybářů jsou tam další lidé a ta ryba na to vůbec není zvyklá. Najednou je to pro ni stres, takže se ze svých obvyklých míst stáhne do boků. Čtyři závodníci, kteří si tedy vylosují takzvané „forhondy“, mají obrovskou výhodu. Je to například, jako kdyby skokanovi na lyžích foukal do zad vítr a jeho konkurentům naopak protivítr.

Má pak vůbec cenu snažit se vyhrát i z jiných míst?

Jasně! Já říkám, že pravý rybář je ten, který dokáže prokázat své schopnosti a dovednosti na standardním místě. Já to mám tak, že jsem samozřejmě rád, když si forhond vylosuji, ale vnitřně tak nějak vím, že je pak mojí povinností podat dobrý výkon. A pak z toho nemám tak dobrý pocit, jako když se mi podaří uspět právě na standardní vodě.

Když pomíneme štěstí, které ostatně patří i k dalším sportům, co všechno musí rybář zvládat, aby byl úspěšný?

Říkám tomu kruh souvislostí, protože je nutné mít všechno dotaženo do konce, sladěno do posledního detailu. Řídím se heslem od Richarda Konopáska z Pardubic, což je velké



jméno našeho sportu, který říká, že rybařina se skládá z chemie a fyziky. A když si toho bude každý rybář hledět, tak si myslím, že bude na správné cestě.

Záleží třeba i na nástrahách, na krmení, na vybavení?

Nástrahy s krmením řadíme do chemie a samozřejmě platí, že každý rybář má svoje recepty. Například když se budu zaměřovat na kapra, amura, lína nebo cejna, tak už vím, co která ryba má ráda. A musím vědět i to, co jí nabídnout v danou konkrétní situaci, abych měl šanci ji ulovit. Kromě toho musím věřit ve své krmení a musím vědět i to, jak rybě návnadu podat, aby ji přilákala, i když není hladová, ale jen zvědavá. To už se bavíme o fyzice. Ono si s tím opravdu musíte hrát, musíte znát zvyky ryb, předvídat, jak se mohou zachovat.

Jak můžete rybě správně nebo špatně podat nástrahu s krmením?

Už jsem hovořil o tom, že když jste na závodech, ryba zažívá stres. Navíc nebývá hladová, ale zase je zvědavá a ráda si něco, co ji přiláká, zobne – a nechce, aby to snědla jiná ryba. Takže rybář musí přemýšlet nad tím, jak to rybě předložit, aby ji přesvědčil, že právě jeho krmení stojí za ochutnání. Jednoduše řečeno: například kapr, který není hladový, z místa, kde je krmení, neodpluje, on tam zůstává, ale je v takové výšce, ve které si pluje a jen tak si zobne, pokud ho něco zaujme. Tím pádem mu to musíte nahodit a předložit tak, aby krmítko s nástrahou do vody hezky padlo k němu a nežuchlo vám do vody tak, že skončí v bahně, kam se za ním kapr zrovna nepožene.

Experimentujete s krmením nebo se způsoby chytání?

Ne, určitě jsem věrný tomu, co mi funguje a stojím si za svým. To ale neznamená, že nezkouším nové věci, to ne, zkouším a pořád. Ale nejde o nic radikálního.

Dá se říci, že byste třeba na závody trénoval?

Spíš si zajedu na Trnávku, kterou mám moc rád, a tam si někdy leccos sám v klidu vyzkouším.

Řekl byste, že se v závodní rybařině od toho roku 2007 nějak výrazně změnila trendy?

Určitě se mění. Ať už jde o vybavení, které je stále modernější a lepší, nebo třeba i o trendy v krmení ryb. Vzpomínám si na doby, kdy jsem lovil na sterilovanou kukurici, kterou kapři milují. To už teď na závodech nedělám. Ne že by ji kapři přestali mít rádi, to ne, ale je opravdu limitující, protože třeba cejni, kteří se také započítávají do výsledků, ji už tolik nemusí, takže proč bych si snižoval šance. A možná bych zmínil ještě jednu věc: dalo by se říct, že dříve se rybářské závody braly hodně na pohodu, popíjelo se a podobně. To už se dnes tolik nevidí. Přibýlo hodně mladých rybářů, za což jsem moc rád, a oni jsou trochu jiní. Váží si informací, a když už jedou na závod, tak ho berou zodpovědně, chtějí uspět a chtějí se od nás starších něco dozvědět. A to je další věc – jako rybáři už nejsme tolik

„tajemní“, nemáme problém se s ostatními podělit o své zkušenosti a dát nějakou radu. Nebo aspoň tak to vnímám já a myslím si, že je to moc dobře.

Čím vás tento sport učaroval?

Je to strašnej adrenalin, že vůbec dokážete tu rybu chytnout, že opravdu musíte vyladit tolik souvislostí, které musíte mít zvládnuté, aby to klaplo. Navíc při těch závodech jde i o rychlost: musíte být na všechno připravený, tam už není čas něco vymýšlet. Líbí se mi i to, jak musíte být tolerantní k ostatním rybářům, jak musíte leccos zkousnout, leccos vydržet, protože taková jsou pravidla a takové jsou podmínky.

Jak se vlastně stanoví úspěch rybáře na závodě?

Každý závod má svá pravidla. Obecně se dá ale říci, že se sčítají délky nachytnaných ryb, anebo jejich váhy. K tomu se bodují jednotlivé druhy ryb: dostanete body za kapra, za amura, za cejna a tak dále. Z toho pak vzejde výsledek. Závody jsou buď pro jednotlivce, anebo pro dvojice či týmy. Na závody dvojic jezdím s kamarádem z Jindřichova Hradce. Kam pojedu, nebo pojedeme, si vybíráme podle vypsání závodů na webu rybarskezebricky.cz, kde probíhají registrace a kde jsou pak také výsledkové listiny.

Jak si ve výsledkových listinách stojíte?

V letech 2017, 2021 a 2022 jsem byl v Kraji Vysočina na prvním místě. Letos v červenci mám zatím sedm pohárů, a kdyby se to povedlo, bych bych vděčný ještě za tři další.

A pokud se budeme bavit o konkurenci?

V amatérských rybářských závodech je opravdu velká, jsou velmi oblíbené, boduje se zhruba tři tisíce rybářů. A stejně jako v dalších sportech tak i v tomto pak existují vyšší soutěže, jako je druhá a první liga. Závodí i ženy, kterých určitě není málo, a jak už jsem zmiňoval, je hodně mládeže a mladých rybářů. Já osobně se za rok účastním tak patnácti až dvaceti závodů.

Co dravci? Chytáte i je?

Ano, ale jen soukromě. Závodů určitě moc nebude, pokud vůbec nějaké, protože dravci jsou obrovsky náchylní, a kdyby se jim jen malinko, nechtěně, ublížilo, nebylo by to rozhodně dobré. Co mě ale baví, je chytání pstruhů. Té disciplíně se říká trout area a je nyní poměrně atraktivní. Závody jsem si jednou zkusil, ale bohužel musely být kvůli nepříznivým podmínkám zrušené. Od té doby jsem nikde nesoutěžil, ale jezdím na mimopstruhové vody, kam se třeba třikrát do roka pstruh vysazuje a my si zachytáme. Je to takové rychlé, vezmete si jen proutek, vestu, batůžek na záda, jdete po pláži a házíte umělé nástrahy do vody, což se mi moc líbí.

Je nějaký úspěch, kterého si opravdu ceníte?

Možná vás zklamu, ale že bych se snažil překonat nějaké osobáky, to ne. Je to i tím, že se zaměřuji na menší ryby,

ale aby jich bylo hodně, na takové rychlé chytání. Nicméně pamatuji si, že loni na závodech u Pardubic jsem chytil na malinkou nástrahu kapra, který měl 20,6 kilo a 106 centimetrů. A vážím si také letošního závodu na rybníku Chuchel u Golčova Jeníkova, kde nás bylo asi 96 a mně se podařilo vyhrát s celkovou délkou ryb necelých deset metrů, kdy rybář na druhém místě zaznamenal 710 centimetrů, takže to byl opravdu velký náskok, navíc při chytání na standardu, a ne z forhendů.

Co na váš velký koníček říká vaše rodina?

Mají radost, moc mi fandí. Ale někdy už říkají, když se mi třeba podaří být pětkrát za sebou na bedně, že už to snad není možný (*úsměv*). Samozřejmě každý úspěch je velkou motivací, asi jako pro každého závodníka. Žene vás dál. Ale jde především o ten pocit, že se vám to podařilo, že si vás někdo váží, ne o trofeje nebo ceny, které si přivezete domů. I když i ty potěší a člověk si je rád vystaví, protože má na co vzpomínat.

Nikdo jiný z vaší rodiny nerybaří?

Mám dceru, syna a čtyři vnoučata – a nic (*smích*).

Máte nějakou metu, kterou byste si chtěl v amatérských rybářských závodech splnit?

V tom slova smyslu, v jakém to bývá myšleno, asi ne. Moje meta je taková, že si přeji, aby se mi dařilo chytat ryby, aby mě to pořád tak bavilo, aby si mě kolegové rybáři vážili – a nejen díky úspěchům, ale také za to, že se u té vody mezi ostatními umím chovat slušně.



Pavel Moravec (68) žije v Čejově, je členem Českého rybářského svazu, místní organizace Humpolec a amatérským rybářským závodům se aktivně věnuje od roku 2007. Je trojnásobným mistrem Kraje Vysočina. Na svém kontě má už 117 trofejí. Před penzí pracoval většinu svého života jako podnikatel, má ženu, dvě děti a čtyři vnoučata. Kromě rybaření se rád věnuje například i zahrádce.

Soutěžní kvíz se Šupinkou

Podzimní číslo Zálesí přináší soutěžní kvíz s vůní lesa, rybníků a řek i voňavé kuchyně. Provéřte své znalosti přírody i tradic a své odpovědi zašlete s uvedením předmětu Hrajeme si – podzim na e-mail mekis@infohumpolec.cz nebo je doručte osobně s uvedením vašeho jména a kontaktních údajů (e-mail nebo telefon) do infocentra. Ze správných odpovědí doručených do 31. října 2025 vybereme výherce, jehož jméno zveřejníme v zimním vydání Zálesí.

Cenu pro vítěze, poukázku na nákup v hodnotě 400 korun, věnovaly Rybářské potřeby U Šupinky, kde najdete nástrahy a vybavení pro začátečníky i zkušené rybáře. Sortiment neustále rozšiřují a každého, kdo je navštíví, rádi přivítají.

1. Který český světec je tradičně spojován s příchodem prvního sněhu?

- a) svatý Václav
- b) svatý Martin
- c) svatý Mikuláš

2. Na kterého českého patrona připadá státní svátek 28. září?

- a) svatý Václav
- b) svatý Vojtěch
- c) svatý Jan Nepomucký

3. Jaký státní svátek slavíme 28. října?

- a) Den české státnosti
- b) Den boje za svobodu a demokracii
- c) Den vzniku samostatného československého státu

4. Co by podle tradice nemělo chybět na svatomartinské tabuli?

- a) houbový kuba
- b) husa
- c) zvěřinová paštika

5. Který z těchto plodů nepochází z listnatého stromu?

- a) kaštan
- b) šiška
- c) žalud

6. Jak se jmenuje dřevina, jejíž plody jsou typicky podzimní a mají trpkou chuť, než přejdou mrazem?

- a) jeřáb
- b) trnka
- c) bez černý

7. Který z těchto druhů hub je jedlý?

- a) muchomůrka tygrovaná
- b) bedla vysoká
- c) závojenka olovová

8. Jaká ryba je na obrázku?

- a) kapr obecný
- b) štika obecná
- c) sumec velký



9. Která z těchto ryb není dravá?

- a) štika obecná
- b) okoun říční
- c) amur bílý

10. Který nástroj se tradičně používal při výlovu rybníků?

- a) cep
- b) podběrák
- c) táhlo

Výherkyně minulé soutěže: **Monika Čermáková, Zuzana Havlová a Petra Marešová**

Výherkyně obdrží poukaz na volný vstup do Zábavného centra Sluníčko v Humpolci.

Správné odpovědi: 1. 30. 11. 2024; 2. skluzavka; 3. hranolky a pizzu; 4. maskoti Mickey a Minnie; 5. oranžová; 6. mašinka Emilka; 7. ovečka



Pro děti i dospělé

Vstup zdarma



NOC VĚDCŮ V HUMPOLCI

BOHATSTVÍ / 26. 9. 2025 / 17-22 hod

Zkoumejte, objevujte, bavte se poznáváním
na **ZŠ Hradská, v Knihovně Jiřiny Zábranové**
a v **Muzeu dr. A. Hrdličky**. Navštivte všechna tři
místa a zařadte se do slosování o věcné ceny.

2005–2025: Slavíme 20 let Noci vědců v Česku!

www.nocvedcu.cz/humpolec



101162282 — METAMORPHOSIS — HORIZON-MSCA-2023-CITIZENS-01



Funded by
the European Union



**A nyní otočte
a zalistujte
Radničními
listy**

